

EL POBLE CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUPELLERS, 33, principal

DISSABTE, 17 FEBRER DE 1906

ANY III • BARCELONA • NÚM. 67

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DEU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Política econòmica

La baixa del tipus dels camvis exteriors, produïda i accentuada de poc temps ençà, està axecant obstacles al desenvolupament de les exportacions catalanes. Escursant el marge del negoci internacional, aqueixa baixa detura iniciatives poderoses, encongeix els esforços dels nostres industrials, talla un xic les ales del nostre geni productor.

Però cal no dexarse invadir pel pessimisme, ni entregar la voluntat i l'esperit a les dificultats de l'acció econòmica. Els nous obstacles no han de ser depriments, no deuen estimar-se insuperables. Més alta que no els es l'energia social del nostre treball col·lectiu, força que ha dominat perills més grossos, creant una gran riquesa i instituint una producció en constant crisi de crexensa.

El camí de l'exportació no pot abandonar-se. Com abandonar-lo si representa per a l'indústria catalana el desllorador evident de les actuals deficiències de mercat i de consum, a l'hora que tot un brillant avenir? Com si així no hi ha d'establir-se possibilitats de desenvolupament, possibilitats que realitzin els nostres somnis de benestar en el contacte amb el món modern, i desxifrin honorosament per a nosaltres els enigmes de la nostra vida?

S'ha d'exportar per a la consecució successiva de les immenses aventures econòmiques que les relacions internacionals de cooperació i de treball atribueixen als pobles forts i actius. Aqueix ha sigut abans, es avui i seguirà sent sempre el coronament de una obra social superior. És precis tenir interessos darrera les fronteres, posseir riqueses circulants que permeti un intercanvi favorable, evitar fonamentalment que altres pobles, més rics i més energics, ens portin, ab els seus productes i la seva moneda excedent, una esclavitud econòmica, una efectiva colonització que dexi damunt nostre el sagell de venuts en les lluites de la concurrència.

Ha acabat la política econòmica reduïda a aprofitar el mercat nacional. Pel sol fet d'haver iniciat una política superior de competència amb l'estranger, conexas del redressament econòmic de les regions d'Espanya, aquesta política salvadora ha de defensar-se i sostenir-se ab intenses energies, com se sosté i s' defensa lo que es guany de civilització, obra deslliuradora. Y an axò han de contribuir la pobresa del mercat interior, la necessitat urgent de recobrar ab perseverancia l'immensa riquesa devorada pels deficiències de la balansa comercial completa i positiva, el dever de tornar per evolucions vigoroses a la normalitat econòmica i financiera, ab el seu seguici de bona moneda, camvi regular, salaris alts, preus remuneradors però baixos de tots els articles.

Seria abrumadorament trist que la nostra industria hagués de desfer camí, se tanqués dins dels límits mesquins de la producció i el consum nacional. Axò no representaria una solució, sinó un aniquilament econòmic ineludible i a pllasso curt. Portaria segurament la supeditació definitiva del país a altres pobles, ens reduiria poc a poc a servidors o empleats de la riquesa estrangera, a assalariats sense esperansa.

Als nostres industrials els hi convé no sols persistir en la nova política, sinó assegurar-la ab la acció pública. Si volen salvar-se econòmicament, han de salvar-se ab un treball polític. Han de procurar que Espanya s' reformi en les seves lleis, en les seves institucions, en el fonament i en el detall de la seva organització. Deuen coadjuvar, per patriotisme y a l'hora per egoisme, a que siguem lliures els ciutadans, tinguin ampla autonomia Municipis i Regions, visqui l'Estat la seva vida pròpia, que consisteix en regular les condicions essencials de la llibertat i el dret i en regir els interregionalis i internacionals.

Ab l'Estat reduït a la seva missió, pot lograse sense entrebancs ni dificultats que els negocis nacionals de tot ordre millorin la nostra condició i la nostra força. No tindríem, com ara, ni improductiva en un altíssim tant per cert la riquesa financiera del poble, ni estarien per fer les mil reformes que deuen haverse realitzat fa cinquanta anys, ni la política seguiria entregada a retòriques ineptes ya pseudo estatistes.

Y ab la Regió autònoma trobarien

empleu y camí les energies de que està saturada la nostra terra, energies avui deturades en l'ordre social i polític. Els industrials tindrien a mà un instrument de pacificació en les seves lluites ab el treballador, y aquest y aquells trobarien auxiliis y estímuls per a l'estudi i la organització de les fabriques y empreses en condicions a tots favorables.

La Regió autònoma seria un poder propi, un instrument de progrés amplemment social cent vegades més poderós que el de les sucursals (provincies y municipis) y els agents (gobernadors, delegats y alcaldes) de la centralització que ofega les energies populars d'Espanya. Aqueix poder permetria el desenvolupament de intel·ligències entre patrons y obrers avui dificultades, quan no pertorbades, fins ab bona fe, per l'acció d'un poder que està massa alt, massa lluny, poc o gens en comunicació y contacte ab la existència dels ciutadans y ab les aspiracions dels que representen el treball y la civilització.

La autonomia es lliberació y salut en lo polític y en lo econòmic. Per ella podrem tenir positiva llibertat, donar a la riquesa catalana un gran poderiu y una formidable empenya, millorar el present y assegurar l'avenir. Bisquinla els nostres productors com un afiansament del seu treball, com una penyor de segur triomf en les seves lluites. Apliquin an aqueix fecond fi patriòtic el seu afany y la seva obra, que ell els hi produirà els beneficis a que son acreedors per la seva aspra empresa de conservació de un mercat petit, exigent y pobre. Qui com ells ha viscut y ha triomfat en un espai reduïtíssim ab un esforç de gegant y una activitat extraordinària, ¿qué no obtindrà ab forces socials y polítiques que li obressin la acció del món, els horitzons d'una vida gloriosa?

Axi solzament será possible el somni de llibertat y riquesa, que entre nosaltres estan y estaràn sempre lligades d'una manera indissoluble.

J. LLUHI RISSECH

Fraternitat

La nostra patria es gran, la nostra patria es bella; podran morir sos fills, la patria no mor mai; per ella nostres cants, tot nostre amor per ella, que es lliure com la llum y eterna com l'espai.

La nostra patria es gran; ni fites ni fronteres; ja mai en son orgull cap rei li ha senyalat; hi bruten els pipets, s'hi groxnen les palmeres y prades y serrals hi dormen de costat.

Ja mai s'hi pon el sol; tantost una montanya transposa l'altim riu; la sobre una altra riu; tantost dexa una mar, una altra mar ja banya; tantost un nuu adorm, desperta un altre nuu.

La patria té una llei que a tots sos fills governa; iguals hem nascut tots, tots ens diem germans; la llengua que parlem es una y es eterna, cantem un cant d'amor y ens estremen les mans.

La patria té un sol deu que ens va donar un dia per venen, el cor per anhelar; qui ens va criar: «Avant! Humanitat, ves vital el temps va al davant teu i el temps t'ha de jutjar».

Y caminem d'acort ab el sublim desfici d'arribar junts un jorn — ¿qui sab, pot ser demà! — al cim d'aquest camí de lluita y sacrifici que cap dels que avui son tal volta no veurà.

Mes tant se val, ¡març! La Patria, nostra mare, ab roses y ab llorsens la ruta ens va marcant; cert es que anem calient y estem molt lluny encare, ¡qué hi fa! darrera els morts una altra s'alçará.

La nostra Patria es gran, la nostra Patria es bella; es lliure com l'espai y es vasta com el món; el fraternal petó que al nexer rebem d'ella ressona en cada pit y esclati en cada front.

(Del llibre La Garba).

AVILES MESTRES

Epístola a un bibliòfil

Estimat colega:

Ja fa temps, d'ensà que essent jove, vaig llegir a la Biblioteca Nacional, a Madrid, el manuscrit de *Regles de amor y Parlament d'un home y una fembra*, fetes per Mossen Domingo Masco, etc., etc., l'idea m'vingué de que l'obra de Mossen Domingo jaia justament en l'oblit en que totem la tenia.

Ara, per consell sens dubte de qui sense llegiria la recomana no més pel fet de ser inedita, sembla que volen editar-la y jo ab la bona voluntat y l'impetuositat per tot que no més trobem els qui estem sempre ocupats, me som tornat a braonar ab la prosa del Mossen en

questió, sortintne convensudíssim de que editantia esmersareu malament cabals y feina.

Està molt bé que feu revire autors casi oblidats. El nostre renaixement literari, que es un fet, ha d'anar axamplant-se de basis, hem de fortificar la obra patriòtica de restaurar la llengua pera reguanyar personalitat política... poble que no té paraula escrita, monuments gràfics que perpetuin sa manera de sentir y de pensar, passa per la terra sense dexar rastre, passa com una tribu... però dins l'afany lloable d'enaltir la col·lectivitat, hem de tenir compte de no exhumar textos antics no més que perque fa molts anys que s'han escrit, hem de llegirlos abans ben detingudament y de llur lectura n'hem de treure la convicció de que estampanios fem obra bona.

No ns hem d'il·lusionar y creure que tots els llibres inèdits sien *Sapientia*. La major part son *Verba*. De tot parlen de Deu, de la natura, dels àngels, dels homes, però sense dir gran cosa de original, sense que l'autor inventi; casi tot son remembrances de lectures, dextament d'idees dels altres, car a priori es pot afirmar que donat l'afany de treball que tenien els estampanadors del 1500 si dexaven algun llibre inèdit hi ha moltes probabilitats de que ex tal llibre no fos cap meravella... Editar un llibre me sembla indicar desitjos de que el públic frueixi belleses que poquíssims coneixen. Si no més volguéssim un llibre bonic, en tant que llibre, bastaria enquadernar paper blanc o estampar ben estampat un calendari, mes tot y sent aimadors de les perfectes produccions bibliogràfiques, tot y sent molt mirats en belleses de tipus, bondat de paper, correcció de línies, blancs y espais, plegat dels fulls, bona costura y enquadernament, hem de serho principalment de que la suma de tals boniqueses s'ha esmersada en l'ornamentació d'un discurs agradable, enginyós, si no pot ser sublim; humà, si no pot ser diví.

Editant *Regles d'amor*, lo que s'procurarà al públic serán motius de badalar, de llessar el llibre ab enuig tractant gens benevolent als qui l'hagin publicat y al poble que produí un pensador tan trolinat com Mossen Domingo.

El seu llibre es una mena de breuari ad usum de clergues curts de geni, un guia pera ben menjar y sobre tot gosar de les dones sense gastar diners. Totell es un seguit d'arguments y rèpliques pera decidir a les femelles a que sien benèfiques y generoses ab els clergues, y com la fembra ab qui l Sr. Domingo parla en son llibre es ell mateix, *s'ha fa veure bé y tant la predica que per fi la dexa convensuda*.

L'autor a qui sens dubte, si era capellà el seu prelat havia retirat les llicències, demostra a cada punt la grolleria del seu esperit, fins sovint té l'cinisme de confessar-se negligent, ord, vanitos, fart, lleig y lasciu; dialogant ab la fembra se clareja y diu: «mes si yo deuan esser amat per compassió, s'es manifi festament que mes dex esser triat lo clergue en amor que no lech, car lo clergue en totes coses es trobat pus savi». *Eix pus savi* demostra que l'home fins era francament pornogràfic, «pus savi que no lo lech e pus subtil e pus amesuradament fa ses fablenes que no lo lech car clergue ha scrit la sciencia de totes coses perque mellor deu esser la sua amor que no la dels lechs car penguin cosa es huy tan necessaria ha amor com amador savi».

La seva interlocutora li respon pera explicar la seva preferència pels lechs que no clergues van vestits de dona, que no son batalladors ni generosos, que no pensen més que en menjar, que son ganduls.

A lo qual ell, refermant la seva argumentació anterior, diu que si s'clergues porten robes talsars es per cumplir lleis antigues — quanta ciencial! — que si no van a la guerra es pera tenir les mans netes de sang humana, y que la prova de que s'clergues son generosos es que sempre prediquen contra l'avaricia — «bonica prova, veritat?» — «los clergues preiquen tot dia larguea y di: «guen mal d'avaricia» y per lo que respecta a la gula li retoca l'argument afegint «a lo que havets dit del servey del ventre mon mou res, car no es trobat nengun hom ni lech ni clergue ne poch ne gran que volunters no menges y bega» y en quant al vici de gauduleria diu que no poden ser blasmatos perque més encara que s'clergues son «gandules les fembres, que mes que s'clergues estan en repòs corporal» terminant ab la disculpa màxima de que el primer pecat comés «per hom et fembra ho fou per glotoneria de la dona» que tastà la poma e la feu tastar al mascle. Total que el Mossen en qüestió era un golfre y se n'alaba.

A la gracia de la glotoneria reuneix la de ser porc, avar y lúbric. Coneix com sa propia casa la casa de les bagasses. A cada punt ne parla «car neinguna cosa es pus lleig a la noble fembra» que no es guardar les coses promeses... enganar la gent ab sa paraula e aqò es vist conuenir aquelles fembres que stan en lo bordell que fan com

poran trastornar co que han dit. E «avegades per diners trastornen». Ara veieu al bon Sr. Domingo que les fembres *trastornen* haventli promès serveis gratuïts y reclamantli paga.

La fembra ab qui discuteix resulta grossera y baixa en els gustos, idiota y xarraire sense solta. Un dels reparos que fa en son tediós festeig, es el de dir a son interlocutor que si no l'accepta es perque no l'troba a son gust, «car yo veig en tu moltes coses contraries a cavalleria» car los cavallers per natura son submis y han les cames primes e largues «e ben fetes e los seus fets gallarda» ment que semblan fets ab artífici mal «jo veig tot lo contrari en tu que yot veig gros desfigurats e los garrons mal fets e grossos» a lo qual ell li replica cantantli cassos de reis de Ongria y homes de Lombardia (tot sense gracia, erudició ni enginy) que tenien les cures grosses e empero «en ell (un home de Lombardia) resplandien les bones costums». Dientli també que trobar tares en sa persona (a la de Mossen Domingo) no està ben fet «car com hom menysprea co que fa natura no està bé ab menysprea hom la divinal natura».

La divinal natura es la seva, y l'home s' queda tan satisfet soplujantse sota l'paraguas de la divinitat.

Vers la plana 30 l'autor declara l'seu ver objecte; ha volgut fer uns discursos tipis per ajudar als qui massa curts de geni no saben que dir ni que fer al sentir ferits d'amor; però l' malaurat ho fa ab tan poca gracia, que si tots els enamorats seguisen els seus consells, reproduirien els seus parlaments, estudiessin els seus aforismes el mou s'acabaria. Es impossible ser més soporífic, més necl, més fals.

Uns quants fulls després sembla animarse y volent dexar aquell to pedantesc y ploraner, diu que essent servidor d'un senyor anomenat Rubert «co yo cavall» chas ab ell e ab molts daltres un die «en estiu que fahia calor (quina estranyesa!) e passaven per la selva del Rei de França»... aqueixa selva tan vagala, la selva del Rei de França ja fa entrar en temensa d'algun recit insustancial, però continuant la lectura per veure en que para tot allò, hi trobem la descripció d'una cavalcada d'homes y dones que, segons diu el Sr. Domingo, al acabar la descripció, eren gent difunta, una cavalcada macabra; uns sers que anaven pel món en cavalls hermosos o en cavalls roïns, vestits molt ricament o vestits molt esparracats, segons en vida els uns havien sigut fidels amants o les altres virtuoses donzelles... però tot molt pobrement descrit, molt pesat, molt de mal gust.

En resum, que la paciència més estoica se sent lassada abans de terminar de llegir totes les asseries del Sr. Domingo y que l'seu llibre podria y deuria restar en perpetua obscuritat.

Eix es el meu parer que publico y signo de mon nom, perque m' sembla que no es ofendre a ningú, dir l'ealment d'un llibre que una colla d'erudits troben molt maca que jo el trobo molt feyu.

Amistats y enxada afectuosa

J. PIN Y SOLER

Miscelania

L'èxit esplendent del mitin de solidaritat catalana ve a senyalar una era nova en la política catalana, una era d'afiansament y defensa de nostra vitalitat, una era de germanor y concordia entre ls que parlem una matexa llengua.

Girona, l'antiga ciutat, la dels asseis memorables, va cantar diumenge un himne altíssim a la vida de Catalunya. Y aquest himne, els presents an aquell acte, al retornar als seus pobles en dugueren un resso en cada paraula, una vibració en cada sentiment, escampant ab ells per la terra generosa una llum reveladora de germanor y una dolzor de pau.

Encastellat cadascú en les propries idees, pot dirse que abans ni ns coneixíem.

Ara ns hem vist y ns hem entès.

Els flagells que canen sobre la terra solen portar sovint cullida de benaurances. Y axò ha passat ab el Catalanisme. L'intent d'una represió injusta y la condemna a Barcelona d'una anormalitat perpetua han axecat els esperits a l'alsaria del patriotisme, y l'miracle s'es fet.

Benhaja fins la mà que pega si'l dolor ens ha de fer conexe la veritat del suprem remei!

Insistimhi ab ell, que aquest acoblament d'energies té en ses entranyes germens de salvació. Que s'estrenyin els llassos, però no s'ofeguin les idees. Y quan donem aquestes al vent de la propaganda, tindràn el calor de l'abassada, però seràn cada cop més santes, cada cop més lliures.

Potser en nostres paraules — en les de tots — hi faltava amor, més amor y respecte pel hourat sentir dels catalans que no pensaven com nosaltres. Ara aquest amor hi ha vingut per ell sol pel desamor, pel odi dels contraris.

Y heus aquí com passada la tempesta, ab la ensenyansa matexa dels fets y de les coses, Catalunya respira un aire més pur d'elevació social.

L'acció política que significa l'acte de Girona es aquella que desde la aparició de EL POBLE CATALÀ hem pregonat nosaltres.

Un dia y l'altre y l'altre, desde aquestes columnes havem combatut la formació de grans blocs de catalans, en lluita sistemàtica ls uns ab els altres y separats a tothora per apriorismes de classe y d'escola, y per ventades de passions.

Cada vegada que unes eleccions o un període qualsevol d'activitat política posava en tensió ls esperits, hem dit paraules de prudencia perque aquestes males finis y no s'eufoudissin les divisions entre fills d'una matexa terra.

Atiar les lluites entre republicans y catalanistes, com s'ha vingut fent, sols servia als politics de Madrid, que com més en lluita ens veien més asseguraven la mà del centralisme.

En bona hora que ells, a qui interessava, enviesin emissaris a ferla aquesta divisió, però mai nosaltres per descarrada que vegessim una fracció del pensament català, havíem de tornar cop per cop. Mai desde l'Catalanisme ab l'article y la caricatura havíem d'ajudar, concient o inconcientment, an aquesta obra perniciososa pera Catalunya.

Sortosament avui ls camins s'han esmenat y s'han comprès els verdaers enemics ont eren.

Per axò contemplem els resultats del mitin de Girona com una victòria íntima del nostre pensament, com el camvi d'orientació dels que s'eraven, com la reconstrucció tan anyorada de l'unitat moral de Catalunya.

En mig d'un devassall d'aigua va consagrar-se a Poblet la bandera de la Unió Catalanista y sota pluja y pedra el diumenge darrer a Girona va glorificar-se la fraternitat de totes les escoles polítiques catalanes.

Els dies de gran sol hi ha que esperallons pera més endavant, pera quan serens y agermanats festegem ab un cant de tota la terra la Llibertat y l'Autonomia.

J. M. Y R.

El complement de l'obra deen Mistral es haver fet qualsem mes que una restauració literaria. Quan medito sobre axò, ell se'm apareix ab l'aspecte moral d'un sacerdot del patriotisme. Convé en aquest punt parlar clar.

S'he acusat als felibres de conspirar contra l'unitat nacional i com si unitat y uniformitat fossin coses sinonimes i com si l'unitat verdadera no fos l'armonia que naix de la matexa varietat i com si la llibertat de les parles populars no servis pera assegurar la virilitat colectiva i... La seva obra moral es una escola de patriotisme. ¿Quina confiança deu mereixe un patriotisme perdut en mil generalitats y sota'l jou d'una centralissació fora de mida, que no's nodreix de cap dels poderosos estímuls que mouen el cor humà?...

Eugení ROSTAUD

LITERATURA

Les oblidades

HYLDA. — Es tart.
ROSER. — Son les cinc. Es l'hora trista.
HYLDA. — La més trista de totes. Tot se enfosqueix, tot mor. Sembla que tot acabi...

ROSER. — Solsament resta viva la tristesa nostra, la innabable tristesa de les qui hem esperat. Mira com les montanyes palidexen al darrer terme. Mira aquells petits núvols colorejats lleugerament al lluny; semblen galtes d'amigues, enrogades ab llàgrimes d'amor. Mira ls camins... ¡Oh! ¡M'agrada més plorar! ¡Y escoltar cançons d'anyoransa y trobar-me sempre a la tardor y al capvespre!

HYLDA. — ¿Plores?
ROSER. — Sí, vull que les llàgrimes acompanyin la posta, vull que les llàgrimes del dia acompanyin també la posta meua. He sofert tant, amiga, he sospirat tant temps en el silenci, que avui ja no trobo prou solitud ni en la cotidiana monotonia del poble, ni en el camp, ni en la montanya, ni en el mar, ni en lloc.

HYLDA. — El mar...

ROSER. — Els dies passen al davant de la meua indiferencia. Ja no puc esperar... Tan sols gaudexo en aquesta hora, la de les confidències, estant ab tu.

HYLDA. — ¡Roser!

ROSER. — ¿Hylda!

HYLDA. — ¿En res trobes amor?

ROSER. — No més en tu, la qui em mira ab ulls immensament blaus.

HYLDA. — El mar.

ROSER. — El cel.

HYLDA. — Son el mar, la passió infinita dels qui hem vist lluir alguna volta, al horitzó d'uns altres terres, l'estrella miraculosa del encis. Jo també ploro, Roser, ja ho sabs, també ploro sense llàgrimes.

ROSER. — Però tu has viscut algun dia.

HYLDA. — Per axò ara la recansa es més profunda. Tu ets la solitud, jo l'abandonament.

ROSER. — Tu la més venturosa.

HYLDA. — ¡Oh, si tu haguessis sigut abandonada! ¡qui sab!

ROSER. — Si com tu alguna volta hagués sentit d'uns llavis tremolosos la paraula d'amor; si algun dia uns ulls encesos s'haguessin apagat a vora meu; si uns brassos indiscrets...

HYLDA. — Roser.

ROSER. — ... a restar abandonada seria dols el sufiment y feuria après del record per llunyà que fos y sabria al menys que no suc la eterna oblidada.

HYLDA. — No...

ROSER. — ¡Sola! (Llarg silenci).

HYLDA. — ¿Sents?

ROSER. — ¿No has sentit?

HYLDA. — ¿Que?

ROSER. — Una remor...

HYLDA. — No he sentit res.

ROSER. — Semblen talment petons. Obre més la finestra.

HYLDA. — Deu ser... No se sent res.

ROSER. — No s'veu res. ¡Es tan fosc!

HYLDA. — Deu ser remor del aigua.

ROSER. — ¡Cada vespre els sent!

(Silenci)

HYLDA. — ¿Calles?

ROSER. — Ting ganes de callar y escoltar contes. Ja ha fugit la rojor darrera del cel. ¿Te fa posar més trista? Perdó.

HYLDA. — L'hora s'ho porta y no voldria estar-hi. No en soc amiga de meditar en silenci. Estimo més el sol, la alegria, l'estudi, lo que fa oblidar els records ingrats y ls esborra y remeia les llàgrimes. No gaudexo sofrint, sofrint no més sofreno.

ROSER. — Tu serves encara l'ànima de les teves llunyanes terres.

HYLDA. — Mes cerco la vostra, una ànima nova que transformi els ressabís de l'antiga.

ROSER. — ¡Oh, Hylda! la nostra ànima es feble.

HYLDA. — Però batega eternalment bresada entre ses propies costes, com el Mediterrani.

ROSER. — ¡Com el Mediterrani!

HYLDA. — Es més expansiva la vostra ànima latina.

ROSER. — ¿Més expansiva?

HYLDA. — Exteriorisa més y per axò sab aliviar-se.

ROSER. — Jo voldria tenir la fredor de la vostra.

HYLDA. — ¡Fredor! Dius fredor la meua perque ting temps als llavis aqueix somriure de resignada. Dius fredor, amiga, perque no m'abandoni al desesper, axis com tu, que sabs vessar tantes llàgrimes y mantenir entre somnis la realitat que potser no tornarà més!

ROSER. — (Per ella sola) ¡Mail!

HYLDA. — Lliure d'aquesta boira del Mar del Nord, que encara servo a dintre, per herencia, devindria salvada.

ROSER. — Del Mar del Nord?

HYLDA. — Del Mar del Nord, sí, d'aquell mar apagat que s'confon a tothora ab el cel gris...

ROSER. — ¿Tu?

HYLDA. — La teva amiga, la que sempre calla. Tu no m' veus pas com soc; tu veus en mi la dona americana, de la forta però freda Unió. ¡Oh, Roser! jo no soc pas de New Orleans com penses. He caminat per la terra y ving de la Germania, la de les ànimes serioses y sensitives, que no exteriorisen mai les petites coses íntimes y ploren sense llàgrimes.

ROSER. — ¿Tu ets de Germania? Conta, conta.

HYLDA. — ¿No t'ho havia contat mai encara?

ROSER. — Conta. ¿Hi vas nexa al mar gris?

HYLDA. — Sí, a Hamburg. Allí vaig nexa.

ROSER. — ¿En tens algun record?

HYLDA. — Cap record. ¿Vols més record que t' de la meua ànima matexa?

ROSER. — ¿Què vas sortir-ne?
HYLDA. — A la infantesa. Als cinc anys vau endur-me el meu pare a New Orleans i allí havien viscut fins que tu sabs. El vaxell, la travessia, l'arribada a l'Amèrica, ho recordo solament com una ombra.

ROSER. — Com una ombra.
HYLDA. — Han passat els anys, ja ho veus amiga, i al abandonar aquelles terres americanes d'aquí, superficialment, sembla que s'ha filia, no les he anyorats gens. Anyora ara més que mai la patria antiga, la verdadera, que no conixeria pas si abans de venir a Catalunya no hi haguessim passat a fer una visita filial.

ROSER. — New Orleans, el temple dels teus amors, no l'anyores?
HYLDA. — De vegades ho sembla. Però aquell temple d'amors, aquell jardí d'il·lusió no era pas ben nostre quan el contemplàvem i el contemplàvem. L'heretge també ho era de l'ànima meua, de la dolça germania; i a les hores d'amor parlàvem la nostra llengua. Quan ens varem conèixer feia poc que ell havia arribat i el seu sabor era tot de les boires i del mar estimat. Ho recordo com un conte.

ROSER. — És bell recordar-ho com un conte. ¿Y les diades d'amor?
HYLDA. — ¡Oh, mai s'esborran! ¡Per què fa tant temps, amiga!

ROSER. — Conta. Vull sentir-ho.
HYLDA. — Varem estimar-nos tant, Roser, que l'ànima es delecta solament de pensar-hi. Les seves paraules eren vaxells agilitats que navegaven en el mar dels meus ulls, àvits del naufragi. Era ros com un patge mitgeval, era elegant i correcte ab tots, era sincer i humil ab mi... Un dia...

ROSER. — Dignes.
HYLDA. — ¡Oh! no.

ROSER. — ¿Per què has callat, Hilda?
HYLDA. — ¡Oh! no... Mai més... Jo voldria plorar... ¡Roser, donam llàgrimes!

ROSER. — (Aborda) ¿Y les mans eren blanques?

HYLDA. — ¡Roser, donam llàgrimes!

(Silenci)
ROSER. — ¿Qui sab encara?

HYLDA. — ¡Oh! no. Pressento,estic segura... ¡Mai més!

ROSER. — ¿Mai més i t'estimava?

HYLDA. — Sí, m'estimava, però lluny... y les coses... Quan un dia, recolzats a un banc de marbre, sota l'arbre del pare, vaig donar-li la trista nova de la meua paterna inevitable, restà per molta estona sense dir res; blanc, immòvil; mirant fítmament no sé lo que hi vaig veure en els seus ulls... ¡Eren tan tristes! Aprés, sense dir res encara, m'acarona 'ls cabells i va besarlos, dextant caure 'l cap ros sobre les meves espalles.

ROSER. — ¿Plorava?

HYLDA. — Plorava per dintre. ¡Y la partida! ¡No vull recordarlos els instants decisius de pendre comiat!

ROSER. — Va jurant...

HYLDA. — Varem ferles en silenci les promeses. Jo les compliré totes... ¡Eli... no mentia pas!

ROSER. — Qui sab encara.

HYLDA. — Cartes al principi plenes de foc... Poques cartes aprés... Silenci, tot acabat darrerament. ¡No m'en parlis, amiga!

ROSER. — Hilda.

HYLDA. — Roser.

ROSER. — Com son bells aquets contes d'amor! ¡Si jo pogués contarlos!

HYLDA. — Es negre vespre. (Silenci). Estig cansada, Roser.

ROSER. — ¿En vols aprendre de plorar?

HYLDA. — ¿En vols de llàgrimes meves?

HYLDA. — ¡Roser!

ROSER. — ¿M'estimes Hilda? Abandonats aquets amors que han passat. Els bells, Hilda.

HYLDA. — Estig cansada.

ROSER. — ¿M'estimes? ¿Oblidem? ¿Plorarem juntes, Hilda?

HYLDA. — ¡Oh, donam llàgrimes!

ROSER. — Totes les dels meus ulls. Totes les meves.

(Es deca caure en els seus braços y la besa furiosament. Hilda sanglota, mes de prompte, comprenent, es deslliga dels braços que la oprimen y s'aboca ab la mirada allucada).

HYLDA. — ¡Roser!

P. PRAT GABALLI

En Maura

Es precis recullir i recordar les paraules y l'actitud den Maura en el debat parlamentari de la darrera setmana. Devem els catalans fer-ho carrec de com pensa el successor den Cánovas davant les nostres aspiracions autonomistes.

Hi ha tres afirmacions molt importants en els seus dos discursos. Va calificar, en primer lloc, de perturbadora la nostra forma catalana, estimant que deu o deturarse per tot el temps que s'apliqui a la reforma de les lleis polítiques espanyoles o posposarse als treballs dels dos partits dinàstics. Enfront de la conjunció de concòrdia de carlins, republicans y catalanistes, va declarar-la monstruosa, notoriament incoherente per el be, no indiferent per el mal. Y tot repetint que aixequa conjunció de forces catalanes es l'unió de tots els elements subversius, de totes les passions, de tots els interessos revolucionaris, va lliensar irats, epilèptics anatemes contra qualsevol conservador que hi portés la seva adhesió o la seva simpatia.

Tenim davant nostre l'home que dos anys enrera despertava en el catalanisme insensates esperances; l'home que tingué la rara fortuna de destruir el nostre bloc autonomista, fent-lo sacrificar per alguns nobilitats y impacients a una política notoriament equivocada.

No li diu res la solidaritat establerta pels elements que representen a Catalunya quelcom més alt y sustantiu que una brillant retòrica y una forsa fictícia, aplegada per l'encasillat electoral y pel poderiu il·legítim del caciquisme. No la vol la actuació de les aspiracions que tenen vida en les entranyes de Catalunya. El seu egoisme, cecnyit ineptament al afany de governar sense cap eficàcia, s'axeca y s'oposa al altruisme del nostre poble, resolent avui com sempre a no perdre els drets definitius en la Constitució vigent, a axamplar la irradiació del seu treball, a procurar que siguin autònoms dins de l'unitat del Estat totes les Regions d'Espanya.

Però entre en Maura y Catalunya, la raó y la forsa estan y estaràn necessàriament ab aquesta. Aquell cedirà o fracassarà: aquesta seguirà el camí del seu pensament gloriós.

Comprèn en Maura y compreuem nosaltres la grandíssima transcendència del problema actual. Se tracta de fecundar la solidaritat de les agrupacions catalanes, afiansant-la ara ab motiu de les circumstàncies en que ens trobem y conservant-la viva y forta per a quan vinguin eleccions si-cuquin derrotats l'encasillat y el caciquisme, que aillavors estarien al servei den Maura.

Es evidentment aquesta batalla de demà lo que ens té a nosaltres plens d'entusiasme, a l'hora que té frisos y pessimista an en Maura. Quan la seva il·lusió li feia creure que trobaria trenta diputats del seu matís y color a Catalunya, comença a temer que no en sortiran mitja dotzena y deuà lluitar ab un formidable bloc parlamentari català.

Y es natural que aquesta batalla de les noves eleccions constitueixi l'obsessió dels homes de la present Monarquia. Nosaltres triomfarem. ¿Qui podria evitar-ho, tenint la adhesió de tot el poble, la forsa del vot, el propulsor de les idees?

Posats, com ara, honradament de acort els elements que son niri de la societat catalana, ¿qui podrà entrebancar el seu èxit ineludible? Si tenen suficient seny per distribuir circumscripcions y districtes, eridant a totom a l'expressió genuina del vot, Catalunya realitzarà el copo electoral, y enviarà a les noves Corts cunauts diputats enemics de la centralisació y de l'unitarisme. Y aillavors en Maura, el somniador de triomfs fàcils, el retòric que no té le més que en un règim de merces paraules, l'home d'imaginació que confon un Estat ab una Academia y la vida social ab un joc d'insignificancies, serà eridat y portat a comptar ab el poble, a realisar una obra de govern seria y fecunda, a caure y dexapareixe sio sap o no pot mantenir-se a la alsada de les funcions públiques.

La política espanyola, com deia en Salmerón darrerament, exigeix el motor de les energies regionals. Ha de traduir-se en un intens esforç entre nosaltres ab el fide imposar la efectiva sobirania popular, de instituir una empresa regeneradora. Davant d'ella, res representen en Maura y els seus corifeus y adeptes, tots ella cantitats negatives en la soma de les utilitats socials.

Mai ha beneit, mai ha venerat la humanitat als homes que han sacrificat la acció a la paraula, ni als conservadors o deturadors dels progressos necessaris. Ha venerat y beneit sempre als homes de pensament y d'acció, als idealistes, als que s'han avençats al seu temps, ab prou talent per endevinar y ab prou serena energia per produir les evolucions ineludibles.

Enfront d'aquestes evolucions, no es res absolutament l'hereu den Cánovas: ho son tot els que saben aspirar a la mellora del propi esperit, a l'enfortiment constant del esperit social.

P. C.

*. L'errada de Lluís XIV va portar com a conseqüència la Revolució. Després la pura concepció de l'autoritat ha tornat a imposarse: l'Estat s'ha vist sobirà absolut y ha fet creure que la nació podia ser venturosa ab un bon codi. S'ha volgut fer un Estat just y no se han donat de que's trencava la llibertat, que's posaven els fonaments d'un despotisme semblant al de l'antiga Roma.

Ernest RENAN

Teatre popular

A l'amic Gual

La nostra època, febrera de crítica, sedenta d'investigació, qual lema distintiu podria resumir-se en una sola paraula: Curiositat; en mig dels seus treballs d'exhumació general de les despulles de l'antigor, s'ha fixat també en aquestes altres mines venerables que constitueixen lo que se'n diu el Folk-lore de cada país: flors ingenues dels boscos de la fantasia que servent al través dels segles l'aroma primitiva han arribat, les unes més trocejades que les altres, fins als nostres dies. Rondalles, can-

sons, aforismes, llegendes, han passat o estan passant dels llavis de la nostra gent camperola, que 'ls havia rebut com herència espiritual de les passades generacions, a l'esfera de la literatura, a la dèixa de la lletra impresa. Aquesta gegantina recopilació de l'antiquíssim tresor oral del poble, que es obgecte d'una prodigiosa activitat per tot el mon civilisat, ve a ser com una repetició després de molts de segles d'aquella altra replega dels cants homèrics que de llavis dels rapsodes va manar recitadur el gran Solon, per assegurar axí la durada y l'immortalitat an aquells versos que copsaven la més pura essència de l'ànima helènica.

Exhumades y recopilades estan ja en gran part les llegendes y cançons del nostre poble, que formen el cos de la nostra mitologia mig-eval, per l'incan-sable diligència de savis eminents, tals com en Milà y Fontanals y M. Aguiló. Podem estudiar en elles, fins l'entranyable, l'ànima del nostre poble; hi podem sorprendre 'l seu gestic inconfondible davant de l'espectacle de la vida; podem veure-hi reflexades les induccions del seu sentiment y sentit-hi vibrar la nota fonamental de la seva ànima. Però ens contenterem ab aquest exquisit estudi del passat que 'ns ofereix? Ens contenterem ab l'impressió sentimental produida per la nostra visita an aquestes ruïnes de l'història, servades y estofades per l'aura nanaosa de la melodia popular? Serem no més que uns amateurs refinats d'antigues, sense veure en els tressors descoberts cap transcendència d'actualitat, cap lleuor de l'avenir?

Al contrari; si volèm seguir l'exemple dels pobles progressius, hem de mirar de trobar en aquets seculars troncs mutilats de l'arbre mil·lenari de la Poesia el punt d'èmpent on poguem assentar la creu de la nostra cultura y el medi eficaç de fer rebullir y rejevenir la vella sava glassada en les nostres fibres, a fi de que pugui refflorir eternament y sense interrupció al través de totes les etats de la nostra història.

Les llegendes del passat oculten la lleuor de l'art de l'avenir. Y n'hi ha prou ab citar els noms de Shakespeare, Goethe y Wagner, per a comprendre tota l'evidència d'aquesta afirmació. Quin camp més immens, més fèrtil, es el que ofereixen a la fantasia del poeta les nostres cançons populars! Quina abundor, quina riquesa de primera matèria d'inspiració! Quins fonaments més sòlids, més profundament humans, per a les creacions de l'esperit! Quina bella ocasió de reconstrucció y de modernisació, arriben a oferir aquets monuments mutilats on l'inspiració anònima del nostre poble va encarnar-hi les més intimes palpitations del seu cor! Son les nostres cançons populars com princeses encantades, y quiscuna d'elles espera serenament al través dels segles el seu heroe redemptor que vingui a deslliurar-la del malefici que la té encasillada y la porti un altre cop a cantar y a dansar confosa en el ritme del mon actual.

Simpós, doncs, una creuada per part de tots els poetes, per a que quiscun de nosaltres vagi a deslliurar aquella de les princeses encantades que l'ingui més enamorad. Vos, amic Gual, vau tenir la gloria de ser el primer de predicar aquesta santa creuada, axecant la senyera ab la vostra «Blancaflor», flor de somni esquísida, massa esquisida per a 'l gros públic, com, per dissort, els fets ho vau provar ab llur brutalitat el dia de la seva estrena. Y ara perdoneu que us digni que si aquesta temptativa generosa de traslladar y encarnar a l'escena l'ànima de les nostres cançons va fracassar en la vostra primera prova, va ser, al meu judici, degut a un error de procediment, a una equivocació de tendència que va impedir el complet assoliment de la comunió de l'ànima del poble ab la realisació del vostre ideal.

Y es que, en el meu concepte, el poeta, en aquets cassos, ha de tenir l'ardiment de treure les nostres cançons de la regió dels somnis on habitualment les veu, gracies a la distancia secular que d'elles ens separa, y de fer-les ressorgir viventes y palpitations, revestides de vigorosa actualitat, per a que llur bellesa sia assequible a tots els cors y a totes les intel·ligencies. Es que lo que va seduir l'ànima dels nostres avant-passats, seduirà encara les ànimes de llurs nets sempre que 'l poeta sapiga manegar com cal la varetta màgica de les evocacions y no s'entossosoni en voler presentar als ulls del públic com una bella estatua lo que es un fragment mutilat i en voler revestir de la vaguesa d'un somni, lo que en el seu temps va ser una hermo-sa, una plàstica realitat. Es que 'l poble actual, estiguem d'axò ben convènts, es el mateix en quant al fons sentimental y a la facultat imaginativa que 'l que va crear aquestes meravelloses cançons que fan ara les delícies d'un reduït cencille d'iniciats; y per lo tant es una cosa sumament delicada y compromesa presentar-hi de nou reconstruïdes les ruïnes de lo que ell intuitivament va concebre segles enrera. Y si 'l restaurador no ha anat ab prou coneixement a la seva tasca o ha equivocat el procediment, s'exposa a que el poble adue sent el pare de la obra, se negui a reconèixer el seu fill, trobant-lo designat sota 'l non vestit ab que l'han habilitat.

El poble no frueix, no pot fruir dels refinaments de l'artista, per esquisits que sien, quan aquestes refinaments no son altra cosa que una delectació purament íntima y egoista davant d'un obgecte de museu, d'una flor exòtica o d'una visió d'ensomni. El poble, per a retrobar-se ell mateix en qualsevol obra d'art, necessita batre rajant sang, pulsació de vida real, evocació plàstica del mon de les passions, moviment d'un organisme sencer y harmònic bategant ab vida més plena si 's vol que la real.

En resum, doncs, y en la meua humil opinió, l'adaptació a l'escena de les

nostres cançons populars ha de ser una ampliació concisa, y transparent, purament lògica, essencialment humana, de l'incident històric o llegendari narrat per la canço. Ha de ser obra de restauració, no de conservació ni de decoració ab eures y jardins de monuments eunauts. Ha de ser espectacle de vida ressorgida, no estèril admiració d'una bella cosa morta. Ha de ser forta vibració de paraules vives forjades en el fornal de la passió, no barboteig incoerent d'espèrits desencarnats nedant en deliquis inefables. Solament d'aquesta manera conseguirem tornar al poble lo que es del poble. Mireu, siuu, amic Gual, l'èxit dels «Tres tambors». En aquesta adaptació vos heu dexat dels refinaments perillosos, de les vagueses esquisides que varen infundir en l'ànima de la vostra «Blancaflor», heu fet bategar la vostra producció ab un dol de vida plena, heu mirat fit a fit la bella realitat de la vida y per axò 'l pare ha reconegut al seu fill vestit triomfalment per les vostres mans: el poble hi va y s'entusiasma.

Y no'm poseu l'obgecció de que el caracter de la llegenda o canço de la «Blancaflor» es molt distint del caracter dels «Tres Tambors» y de que axò aquesta diferencia fonamental se deu a la diferencia de les adaptacions esceniques respectives. Jo no negaré que la «Blancaflor» es quelcom de més espiritual, de més vagorós, de més exquisit que els «Tres Tambors», en els quals domina la nota humorística. Però tampoc ningú no podrà negar que tant l'una com l'altra canço son files d'una realitat viva, de un fet humà que no té res que veure ab un somni, ab una visió. La tornada del marit que ve de la guerra y es reconegut per la seva dona es un argument etern que la dona naxeix a un ciclo immens de produccions poètiques de tota mena. Es un argument essencialment humà; que requereix per tant ser tractat humanament, plàsticament. Se el podrà espiritualisar, romançisar, se el podrà revestir d'un aire de llegenda que l'ennoblexi y el fassi més universal y més íntens suprimint tot detall de caracter històric; però el seu desenrotll ha de tenir la lògica inflexible (sentimental, sentent) dels fets humans y no s'ha de diluir en una atmosfera de mistics esllangiments y de sospirs malaltissos que 'l despulsi de la plasticitat indispensable per a atraure els ulls infatigables del poble.

MANUEL DE MONTOLIU

(Continuació)

Festa de la Música catalana

ANY III

Concurs de 1906

Composicions rebudes fins al dia 31 de janer

N.º 1. Anyorament. Sardana. L.: «Lluny de casa». — N.º 2. La rosone. Sardana. L.: «Sol». — N.º 3. Ruxim d'estiu. Sardana. L.: «Fa sol y plou, les bruxes se pentinen». — N.º 4. La dona de mel. Sardana. L.: «El amor que passa». — N.º 5. ¡Mai més! Sardana. L.: «Canta mes penes, dolça tenora». — N.º 6. Empuries. Sardana. L.: «Qui t'ha vist y qui t'heu». — N.º 7. La fanyalera del Llobregat. Sardana. Sense lema. — N.º 8. Nostre Patria. Chor d'homes. L.: «Espes et fortitud». — N.º 9. Maria Rosa. Sardana. L.: «Una rondalla del temps vell». — N.º 10. El testament de N.ª Amelia. L.: «Hostal de la Peira». Cançons populars per chor mixte. L.: «Als meus amics». — N.º 11. Un plor en la boscuria. Sardana. Sense lema. — N.º 12. Qui espera's desespere. Sardana. Sense lema. — N.º 13. Missa pro defunctis. L.: «Ubi caritas et amor Deus ibi est». — N.º 14. La Primavera. Chor mixte. L.: «Eosinoy i cadernera, cantors de primavera». — N.º 15. Melodies per cant y piano. L.: «Catalana». — N.º 16. La flor dels Pirineus. Sardana. L.: «Canigó». — N.º 17. Floris místiques. Melodies. L.: «Roses de Primavera». — N.º 18. El cant del avi. Sardana. Sense lema. — N.º 19. L'Hostal de la Peira. El Mestre. Cançons populars per chor mixte. L.: «Agredolts». — N.º 20. El Mestre. El Soldat y la Donzella. Cançons populars per chor mixte. L.: «Cançons de casa». — N.º 21. A festa. Sardana. L.: «Tot caminant». — N.º 22. Una mirada. Sardana. Sense lema. — N.º 23. La canço de la montanya. Sardana. Sense lema. — N.º 24. La festa de la via. Chor d'homes. Sense lema. — N.º 25. Cants escolars. L.: «Mai dirien de qui son!». — N.º 26. Melodies per cant y piano. L.: «Tres cançons». — N.º 27. Cinc melodies per cant y piano. L.: «Sou, Maria, l'aurora del Sol més bell». — N.º 28. Col·lecció de melodies per cant y piano. L.: «Del meu tros». — N.º 29. Empuries. Sardana. L.: «Ètica y nova». — N.º 30. La Patria. Chor d'homes. L.: «Avanti». — N.º 31. Alegria. Sardana. L.: «Tot ballant». — N.º 32. Canço de Nadal. Rosa del Folló. Cançons populars per chor mixte. L.: «Poncelles». — N.º 33. Fontalba. Chor d'homes. L.: «Splendor viro» (Horaci). — N.º 34. Cançons. L.: «Per la manada». — N.º 35. La jova. Sardana. L.: «La música està subjecta a les epòques». — N.º 36. Canço turística. Chor d'homes. L.: «Y ara, el pobre texidor, ja no canta com solia». — N.º 37. El testament de N.ª Amelia. El Bon y la Mula. Cançons populars per chor mixte. L.: «Matines me n'heu dades». — N.º 38. Melodies. L.: «Flors del meu jardí». — N.º 39. Melodies. L.: «Com cantaria en forastera, si mos amors no hi son». — N.º 40. Malangres y tendreses. Sardana. L.: «La dansa ampurdanesa uneix les mans y els cors». — N.º 41. La Monja. El Nostramo. Cançons populars per chor mixte. L.: «Toca les campanes, plorant y rient». — N.º 42. Complicita. Sardana. L.: «Esteiga». — N.º 43. Quines coses té'l jovent. La Presó de Lleida. Cançons populars per chor mixte. L.: «Chi non risca, non risca». — N.º 44. Melodies. L.: «Tristesas». — N.º 45. Què't de corda sobre motius de les cançons catalanes «El Pardal» y «La dansa d'Aragó». L.: «Avanti». — N.º 46. Cançons. Piano y cant. Sense lema. — N.º 47. Cançons catalanes. Cant y piano. L.: «Qui ho pogués ser el cançoner de ma terra!». — N.º 48. ¡Oh, Patria! Chor d'homes. L.: «Teva es ma sang». — N.º 49. Melodies catalanes. Cant y piano. L.: «De mon jardí». — N.º 50. Bona anyada. N.ª Amelia. Els rats de car. Cots. Cançons populars per chor mixte. L.: «Solut, cantaires de la terra!». — N.º 51. Bona anyada. Chor d'homes. L.: «Beguim tots alegres». — N.º 52. Sardana. L.: «Oh, Catalunya com més te maltracten, més t'esti-

mos!». — N.º 53. Sardana. L.: «Visca Catalunya!» (Visca). — N.º 54. El desembre congelat. La Dansa d'Aragó. Cançons populars per chor mixte. L.: «Qui canta, sos mais espanta». — N.º 55. Sardana. L.: «Vidamora». — N.º 56. Llibre blanc. Canço popular. L.: «Cep-tres». — N.º 57. Llibertat. Chor d'homes. L.: «Pecit». — N.º 58. Mariagneta. Canço popular per chor mixte. L.: «Per tus». — N.º 59. Cant dels Joves. Chor d'homes. L.: «Canta la nova alba». — N.º 60. La Dansa d'Aragó. La Filadora. Cançons populars per chor mixte. L.: «Ja hi som». — N.º 61. Glo-chor mixte. Sardana. L.: «Patria». — N.º 62. La veu del cor. Sardana. L.: «De totes les dances, la més bella es la sardana». — N.º 63. Col·lecció de melodies. L.: «L'alegría d'una nit serena». — N.º 64. Cants escolars. L.: «Men fan anar a la escola a aprendre de llegir». — N.º 65. Avant. Chor mixte. L.: «Les inspiracions d'un poble s'emmotllen en un himne». — N.º 66. Col·lecció de melodies. Cant y piano. L.: «Del meu album». — N.º 67. Intermedi per quartet de corda. L.: «Presentes de boda». — N.º 68. Quatre melodies per cant y piano. L.: «Nostre lema deu esser sempre fer art, però art català». — N.º 69. Melodies per cant y piano. L.: «Misticisme». — N.º 70. Melodies catalanes per cant y piano. L.: «Si mes chants avaient des ailes, des ailes comme l'esprit». — N.º 71. La flor de l'atmetier. Chor d'homes. L.: «Flor de esperansa». — N.º 72. La Pastoreta. El bon cassador. Cançons populars per chor mixte. L.: «Un més a la plaia». — N.º 73. El testament d'Amelia. El mariner. Cançons populars per chor mixte. L.: «Entre'l llamps y la tronada, fem la via tot cantant». (F. Mathieu). — N.º 74. Amorosa. Canço del mar. Cançons populars per chor mixte. L.: «Lari, lari, pa, pa, pa, pa». — N.º 75. Melodies per cant y piano. L.: «Canta, canta, que cantaris». — N.º 76. Melodies per cant y piano. L.: «L'esperit de la terra sospira pels saons». — N.º 77. Rosa del Folló. La Escolta. Cançons populars per chor mixte. L.: «Populars». — N.º 78. Melodies per cant y piano. L.: «Patria». — N.º 79. Al piech. Sardana. L.: «Alegría». — N.º 80. De la primera jornada. Cicle per cant y piano. L.: «Cantemhi una canço tot caminant, que's fa curt el camí qui va cantant». — N.º 81. Melodies per cant y piano. L.: «Altunes». — N.º 82. Avant. Himne per chor d'homes. L.: «Bons catalanes», etc.

NOTES POLITIQUES

S'ha celebrat a Girona el grandios mitin de solidaritat catalana, grandios no pels conceptes patriòtics que en ell s'exposaren, no per la magnificència de l'acte en si, ni per la gentada que atragué a la benemèrita ciutat catalana, sino per la significació transcendent de aquell encoratjador aplec germanivol de totes les modalitats de la mentalitat catalana, fusionades al escalf dels ideals comuns: els ideals de la llibertat, del amor a Catalunya y del respecte als drets dels seus ciutadans, que avui a tots ens mouen y 'ns inspiren.

Catalanistes de tots els matissos, federals, republicans y carlistes, es a dir, representacions de les diferencies del sentir y pensar del nostre poble, reservant sense abdicar-ne les respectives opinions que en lo accessori 'ls separen, depasant les seves enemistats y rencunes d'un dia, axecaren una sola veu de protesta contra les vexacions del centre y resposgueren ab un sol clam al crit que a tots els enardeix: el de «Visca Catalunya».

Qui després del resultat del mitin de Girona no senti verdadera fe en el per-venir de la terra catalana—ja ho digué un dels oradors en aquell acte imponent—des d'ara hem de negar-li la condició de català.

El governament de Madrid restant molt satisfet—segons diuen—del resultat del mitin de solidaritat catalana.

Nosaltres també; y vegim com al capde-vall hem anat a coincidir ab els politics espanyols, precisament en allò que semblava que devia de ser motiu per accentuar la seva prevenció contra nosaltres.

Lo que hi ha, es que axís com la nostra satisfacció es ben sincera, la d'ells no pot ser més sospitosa.

De totes maneres, bò es que axís hi hagi semblat que sempre serà de més bon veure cedir per conformitat que no per por; però sigui per una cosa o per un altra a nosaltres lo mateix ens té. Lo important era obtenir que compreguessin que Catalunya es una personalitat y es una forsa: no la dels catalanistes, ni la dels republicans, ni la dels federals, ni la dels carlins, sino la dels catalans.

La satisfacció que ha produït a Madrid el mitin de Girona es d'aquelles que no tant solament no passen del coll, sino que ni arriben a moures de la punta de la llengua.

Una antiga preocupació segurament ens ha fet mirar sempre als politics madrilenys com a enemics nostres, per més que 'ls fets ens van confirmant que en ells tenim uns aliats sincers y efectius. Perque hi ha fe, perque hi han ideals, Catalunya ha sigut sempre camp abonat per les discórdies polítiques, de les que s'han aprofitat els aventurers per fèrsh un nom o una posició, explotant indignament la set de justicia y l'afany de mellorament social que aquí tots sentim.

L'encomanament de la passió ha fet que ens hagüem passat un segle barallant-nos uns ab altres per futeses de no res, alimentant dissensions domèstiques ab els recels que ha mantingut entre nosaltres l'encomanament de la lluita.

¡No's dirà que els nostres governs no siguin paternals! Afegits de veurens a nosaltres, els herets d'Espanya en semblant estat de discórdia, fan tot lo que els hi es possible per pacificar-nos y agermanarnos, ara ab la promulgació d'aquell famós article 15 que ens començava a acostar, més tart ab la llei den Romanones interdiu l'us del català en les escoles d'ensenyansa primaria, que ens fen estrenyer les mans; posteriorment ab l'atentat contra el dret català

que representa la reforma de la llei del Notariat projectada per en Dato, que ens va avençar en la conciliació; finalment sospensat a Barcelona en circumstancies irritants, la legalitat constitucional que ens ha impulsat a l'abracada definitiva que acabem de donarnos a Girona.

¡Què més volèm! No digni en Nododol com digné an en Rusinol, referint-se al darrer manifest catalanista, que 'ns acotentem ab poc; baldament que ni lo poc que demanem allí 'ns concedis-sin, podriem ben donarnos per satisfets del agermanament a que 'ns han donat motiu.

N'hi ha prou ab la permanència d'aquest bloc català, per a obienir-ho tot.

Elis quins primer han tremolat per les conseqüencies del montón català que han apilat els Governos de Madrid, han sigut els busca-vides forasters, que dintre dels camps de la situació o de l'oposició venen a Catalunya a espigolar les actes de diputat, que encara se hi de-xaven lliures el maiseiros que 'ns separaven.

En lo successiu, si 'ls efectes de la nostra solidaritat han de trascendir a la practica, devem ajudarnos tots mutuament per a conseguir-ho y podem conseguir-ho no més que ab bona voluntat; que la representació de Catalunya als cossos col·legiadors quedi encomanada exclusivament a catalans, a fills de la terra.

Allà al Congrés y al Senat, quan se promoguessin qüestions de partit, en bona hora que s'juntessin 'ls diputats catalans ab els seus afins en ideals polítics; no té pas d'abdicar ningú de res; però totjust la personificació del centralisme barroer no intenti treure les urpes per a clavar grapa contra lo que es nostre, que es de tots, que guarden els nostres sentiments y les nostres afec-cions, veuríem llavors si seria facil formar una muralla inexpugnable que continués les males arts del enemic!

Justament ara s'està presentant al Congrés una bona ocasió per fer un ensaig de minoria catalana per part dels diputats que son de la terra.

Recordin tots ells que 'l projecte de llei sobre 'ls aumenats de l'edifici d'opinió contra la patria y l'exè

des, que desitgen trobar-lo l'home a qui poder contar totes llurs penes, l'home que les aconforti contant-li les penes d'ell, i tot això de lluny, per carta, sense haver d'arribar-se a la emoció dels braços en els braços de l'amor, i que l'amor se converteix en al·lucinat, i ell en unes desgraciades que no haurien de trobar, dins d'aquells braços, més que neguits i arrepeniments.

Una carta d'amor! Hi ha dones que l'aprenen de cor la primera que reben, i quan, més tard, l'home que les va escriure desmenteix amb els seus actes les paraules de que's valgué per a enamorar, i com els hi recreen, un per un, tots els mots d'aquella carta! I n'hi ha que, quan se veuen abandonades, cerquen consol en les paraules escrites que'ls duen records dolços i que les fan reviure les joies d'altres dies i les absoluen dels pecats que la consciència els hi retrain. I també n'hi ha que no n'han rebut més que una carta de amor, i a l'hora de la mort la besen.

ENRIC DE FUENTES

Tot passant

R. I. P.

Sembla una home d'idees, un polític d'altura; semblava ésser així de que tant mancava a la política espanyola: que un home d'idees, un polític d'altura, que ha resultat un ambiciós vulgar. Ja se'n poden desdir tots els que li tenien com una esperança de l'ultra-conservadoria. D. Antoni Maura s'ha suïcidat. El gran polític, advocat i puntal de les classes conservadores, ha mort políticament per Catalunya. I ha mort sense grans, d'una mort raquítica, miserable: la mort despitada de l'ambiciós que ven fallar les seves combinacions i no pot retindre la glòria de fel que li puja a la boca. Quina granota més trista, quina actiu més inabillat que l'home d'Estat que volia ésser! Com s'ha reuelat en ella l'història que en realitat era!

Al veure la conjunció de tots els polítics catalans en un mateix sentiment d'amor per la Llibertat i per Catalunya, l'home s'ha tret la careta: en un moment impulsiu de despit s'ha oblidat del paper que representava, el futur amo i regenerador d'Espanya ha desaparegut, i a què quedava de cos present l'advocat ambiciós. Fm com un escorament moral: tots els veis de que havia revestit la seva ànima mesquina, buida d'ideal, desparegueren i quedà al descobert la pobresa d'aquella migrada cosa.

I tot el prestigi del refinat comediant d'espai de sobte.

El seu talent polític, aquell do de govern del que tantes alabances havien sentit fer, va veure ben clar que era sola habilitat, aquella innata habilitat que es el viro de la política espanyola i consistia en eliminar desdors que privin d'arribar al poder quan s'es d'oposició i de mantenir-se quan s'ha pogut arribar-hi.

D. Antoni Maura s'havia fet l'ultra de creure una força conservadora catalana que li assegurés reposats quinquennis de govern; havia cregut possible crear aquesta força donant-li per bandera l'esperit religiós, com si aquesta no fos terra de tolerància, com si poguessim tornar en aquella fúria intrínseca en matèries de fe que's empellaren, ab l'esperit castellà, els veis de la casa d'Àustria i de Borbó. Ab tot i la seva pretenguda mirada d'alta, D. Antoni Maura no supigué veure l'impossibilitat d'aquesta representació. Com tampoc se donà compte de l'importància del moviment autonomista, d'aquesta ansia de llibertat que es carn de la nostra ànima.

Pobre home! El seu consentit de que havia mort l'esperit de la protesta catalana, pel sol fet d'haver passejat el Rei per les nostres ciutats i les nostres viles! El creia s'hi arribava definitivament a totall les ocasions d'unes quantes manes, cadell entusiasme històric de les noies casadores! I per això no s'cuidà d'inscriure cap de les seves reivindicacions en la bandera de les seves futures mesnades.

Mes ara se n'ha vist el desengany. Els fets li han demostrat que l'esperit català era la sola cosa viva en aquest país de cementiri; que únicament ell podia fer l'hermós miracle de esborrar les diferències polítiques, ajuntant els homes de Catalunya en un mateix acte de protesta. I el seu despit revela la magnitud del seu fracàs.

Si: en Maura es morí per Catalunya. Al calificar despitadament de monóton aquesta santa conjunció de totes les forces vives d'un poble en defensa del Dret i de la Llibertat, en Maura s'estengué la seva defunció política.

Mes guardem-nos! Per difunt que sigui, i precisament perquè es difunt, representa per nosaltres una grossa amenssa, aquí ont la condició de cadavre se converteix en poderosa ajuda per arribar a ministres. I a i de nosaltres el dia que en Maura torni a ésser-hi! Mai ens perdorà, mai, que havent-hi per terra les seves combinacions. I sen reventarà un aviat com pingu.

IGNOTUS

LLIBRES NOUS

Romàntics d'ara (Estudi d'uns amors neguitosos), novel·la de l'EXIC DE FUENTES. Un volum de 520 pàgines, edició «Jovenut», preu 4 pessetes.

Es una novel·la psicològica, d'aquelles en les quals l'estudi d'estats anímics sobrepuja a l'acció propiament dita. L'autor va analisant lentament, massa lentament algunes vegades, l'ànima dels personatges, llurs sentiments, llurs sensacions, llurs idees, presentant-los, no en bloc, sinó en detall, donant-los de mica en mica llur caràcter, construint-los per petites gradacions, per petits matisos que's fuen insensiblement en la totalitat de l'estudi.

Aquest procediment, per xò, l'autor el segueix tant sols amb els dos protagonistes. Els demés personatges, sobre tot aquells més secundaris, els dibuixa d'un cop, d'una sola plomada, ferma, precisa, que's fuen insensiblement en la totalitat de l'estudi.

Aquesta dualitat de sistema s'explica perfectament. Els personatges secundaris son gent usual, gent d'aquella que viu i s'agita al nostre entorn, de aquella que estem causals de veure a tot arreu i per xò l'autor no ha cregut necessari insinuir per fer-nos palpar la realitat. En canvi ls dos protagonistes, els dos romàntics, son sers excepcionals, el s'ed cas es un cas isolat en la nostra vida catalana i en xò, al meu entendre, està l'efecte més gros de la novel·la.

Perque la novel·la, com totes les altres manifestacions de l'art, deu tenir un valor representatiu, de generalització; com més grossa sigui la part d'humanitat en ella representada, més serà la seva bellesa, la seva transcendència. Y no s'entengui que al dir xò, fassí l'elogi de aquell art de pura abstracció, d'aquelles entelequies que, de tant generals que son, no tenen realitat possible. Al parlar del valor representatiu de l'art, me referexo a aquella universalitat que surt de lo concret, de lo particular, perque l'artista ha arribat fins al seu fons, fins a aquell fons etern d'humanitat que hi ha daval les aparences externes, transitories, de les accions humanes.

Els casos excepcionals en art sols poden acceptarse quan son una protesta del viure mesquí, rutinari, quan son una afirmació d'un nou ideal, d'una vida més forta i més justa que la contemporània. Y en la novel·la de Fuentes no hi ha res d'xò, o al menos l'autor no ha lograt exteriorisar-ho ab prou força per que's en quedés una idea ben clara i definida.

Aquesta excepcionalitat del conflicte viscút pels dos romàntics té encara un altre inconvenient. Y es que fa pesar damunt l'autor una forta preocupació, la de donar realitat, verosimilitut a les cabories d'aquells dos neguitosos. L'autor sent el perill de que el llegidor no acabi de compenetrar-se ab els dubtes i neguits dels protagonistes per la llur mateixa rarsa; instintivament té por de que resultin inverosímils i xò l'ha insistit una vegada i altra sobre els matisos dels seus, com si volgués fer-los entrar per força en la nostra ànima, com si volgués suggerir-nos ab aquells insistències. Tots els més mínims pensaments, totes les més petites sensacions dels dos protagonistes ens espoca pacientment, minuciosament. Y no s'accontenta d'esporsar-los, sinó que en acabat els repren pel seu compie i va brodat sobre aquell tema fins que gaire bé desapareix el motiu inicial sota les fantasies que l'autor hi acumula. Y d'xò n' resulta un efecte completament contrari al que l'autor s'havia proposat.

En comptes de donar consistència a la psicologia dels dos personatges, aquesta continua explicació de llurs estats anímics acaba per fer-los quedar boirosos, indefinits; l'autor s'interposa sempre entre llur ànima i l'ilegidor, dexant-los veure tant sols com a través d'un vel, com si fos una cosa de somni.

En canvi, com ja he dit abans, tots els demés personatges tenen un vigor, un relleu extraordinari; l'autor ens els presenta senzillament, indirectament, per llurs actes i paraules, sense preocupar-se de fer-nos l'explicació, i tot resulten vivents, d'una realitat extraordinària. Sobre tot, la mare, aquella mare ab el seu amor egoista, que sacrificaria ab gust tot el món al benestar del seu fill, es una figura hermosíssima. Per mi val la novel·la; no dubto en afirmar que es la millor creació que ha fet en Fuentes fins avui.

Y totes les altres figures, fins aquelles que no tenen nom, totes aquelles figures que passen lleugerament per les planes de la novel·la, totes tenen una vida sorprenent. Podran oblidar-se ls dos romàntics, però dubto de que pingu oblidí al portar, a l'arcabota, a la bogadera i a tots els demés personatges secundaris que's mouen al voltant de aquells, i xò que l'autor n' pren la molestia de descriure-los físicament i ls dexa inominats la majoria.

En quant a les condicions literàries de la novel·la, sols mereix elogis; d'estil, d'imatges, es sens dubte lo millor que en Fuentes ha produït. Hi ha fragments, petites fantasies, com la que va en altre lloc d'aquestes planes, que son petites joies. Per xò solament, encara que no hi hagués en la novel·la altres bellesses, l'haurien de llegir tots els devots de la literatura catalana.

Notes poètiques, den R. VIVES I PASTOR. Un volum de 136 pàgines, de paper de fil, imprès a can Tobella i Costa; preu: 3 pessetes.

Malgrat les singularitats de forma, malgrat les errades de judici, malgrat les contradiccions, es el llibre d'un poeta i un llibre simpàtic. L'anany de llibertat que hi batega, els seus generosos entusiasmes, les seves nobles indignacions, tot aquell perfum de joventesa que

es desprèn de les seves planes, el fan estimar i llegir ab gust, encara que molt sovint hi existixi un complet desacort entre l'intent i la realització, entre lo que l'poeta ha cregut fer i lo que en realitat li ha surtit.

Es molt curiós aquest desequilibri. En el próleg, l'autor sens presenta com un revolucionari, com un iconoclasta: ni accepta moltes ni vol regonexer trabes. — ¡Poesia es llibertat! — escriu com a manifest en la portada. Y tot seguit, sense donar-se compte de la contradicció, capsa l'libre ab una poesia en quintilles, forma antiga i tradicional, que es la negació de tota llibertat. Y no content d'xò, més endavant ens dona tota una colecció de sonets, la més rigorosa, la més precisa de les formes mètriques clàssiques.

Aquesta mateixa contradicció existeix en el llibre, considerant un altre dels seus aspectes. En una de les poesies, la que titula *L'Art*, futeja la poesia, el llibre, la literatura d'idees. Y tota una part del llibre, la més important, com a extensió, no es altra cosa que literatura d'idees, poesia cerebral, de polèmica.

Aquest desequilibri deu atribuir-se a la joventut del poeta. No ha tingut temps de fer-se un concepte sere, repostat de lo que es y de lo que hauria de ésser la vida; però sentimentalment se troba en desacort ab l'espectacle del nostre viure actual. Ell no sab concretament lo que vol; no més sab que lo que veuen diàriament els seus ulls li repugna. Es un inquiet, un descontent, que no ha trobat encara l' mot del enigma.

Xò explica els desequilibris de que parlava i moltes de les seves grosses rabietes per petites coses que no valen la pena, que no merexen més que un somriure.

Però en el fons de tot hi ha un poeta. Sentint que parla de la Natura i us en convenceren. En la primera part del llibre, *Montanyes*, hi ha infinitat de notes justes, fondes, molt ben sentides. Quan l'home estigui format, quan els seus ulls puguin contemplar serenament la vida, el poeta florirà esplendorosament, sense les petites tares que avui el des-aparenten.

Revista llibre de Ex-libris. — Volum II. Any 1904.

Es un llibre esplendit, un llibre que honra les arts gràfiques catalanes i els artistes catalans. Y heus aquí una manera de fer Catalanisme, de fer Catalunya gran i forta, que té de merexer totes les nostres alabances.

Cert que l' títol de la Revista es castellà, cert que la majoria dels articles estan redactats en aquella llengua; més ab tot i xò jo la considero com una hermosa manifestació de Catalanisme, d'aquell Catalanisme fonamental que no sols se tradueix en paraules, sinó en fets reals i positius. Volen tasca més meritoria que la de fer trascendir fora de casa lo verament notable que sabem fer aquí? El sol fet de que l'única revista d'aquesta manifestació d'art que es l'ex-libris tingui de fer-se a Catalunya, diu molt en favor nostre als ulls dels estrangers.

Y es una consoladora impresió la que un servei de passar els ulls per les planes d'aquesta notable Revista. La majoria dels ex-libris en elles reproduïts son d'artistes catalans. Y no vui parlar de la qualitat d'ells, perque no sembl apassionament lo que sols fora justícia.

Avui dia ls nostres ex-libristes son estol. Y la seva comprensió, la seva identificació ab lo que deu ésser aquesta petita obra d'art es meravellosa.

Desde l'ex-libris transcendent, fins al que cerca tant sols un efecte decoratiu, totes les modalitats del genre s' troben en la Revista representades per petites obres mestres. En Triadó y en Riquer van al davant d'aquesta nombrosa pleiade d'artistes minuciosos y en Renart, en Longueras y d'altres que fora llarg citar, segueixen la via fresada per aquells dos mestres de l'ex-librisme.

Com ja he dit, la presentació material de la Revista, tirada a casa d'Oliva de Vilanova, es esplendida. Paper de fil, impresions a varies tintes, plànques sobre japó, sobre tela, sobre cartolina, sobre paper de fil imitació de l'autic; aquarelles, coures, tiratges calcogràfics.... Tot plegat una meravella de riquesa y bon gust.

JOAN D'AVINYÓ

La ciutat nova

Les generacions dels nostres dies, seguint l'evolució eterna de renovar totes les modalitats de la vida a través dels segles, se senten ab desig de reconfortarse dintre el seu propi ambient i tot lo vell y tot lo que s'esbossina al pes dels anys sembla fernes nosa als homes d'avui i sembla també que totes les bellesses vestimentals en nostres somnis seran més grans, més virils, més fermes i més profitoses quan ab el nostre esforç seran convertides en realitat. Y així, poc a poc apuntalant en l'esperança que anima al jovent, anem assegurant noves reformes a totes les forces vitals del nostre poble y anem conseguint novelles transformacions en tots els ordres de la nostra vida.

L'espirit ciutadà apar reviviscoré d'un ensopiment que ha viscút. Ara sembla com si la nostra gent se trobes contrariada al passar per aquells carrers estrets y tortuosos de la ciutat vella; com si l' espectre dels antics casals construïts ab pedres, que avui entre una y altra apreten la moisa, entristeixi el seu ànim i el remogui brutalment per l'impresió d'incompatibilitat que's realitza entre aquest i la vida que l'envolta. Y veuen com una onada de desitjos nous fa nexa la necessitat de afiançar seriamet coses noves fent asseguransa decidida de que la reforma interior de nostra ciutat serà un fet positiu dintre de poc.

La ciutat vella s'allunya de nosaltres. Tots els recorts i totes les petxades d'una època sencera s'esvaeixen del nostre davant y en son lloc floreix poc a poc ab tota la ufana, que pot donar-li la seva vitalitat del seu poble, la ciutat renaxenta que ve a portarnos altres esperances i a donarnos més reconfortacions.

Per xò jo no espero la desitjada reforma del clos antic de Barcelona ab el desig ignoscent del satisfet burges que veu completa la esperança d'un millorament econòmic més o menys necessari; per xò jo no la espero perque ab ella tinguem totes aquelles aventures que les bones condicions higieniques de una població reporten als qui l'habiten; per xò jo no la espero ab l'anany de veure més embel·lida i més riallera la nostra Barcelona; per xò jo no la espero ab l'anany de veure la capital catalana convertida en la més digna pariona de la més important ciutat europea; jo no la espero precisament per aquestes raons que signifiquen l'efecte de la causa secreta que les motiva, sinó per aquesta tot justament, per l'esperit que us ha de portar a la realització d'aquest bell ideal, per l'estat d'ànim que revela, per la sintesi que encloen en son sentiment més íntim, per lo que significa en la vida moral d'un poble.

Sentint profundament, arreladament les ansies de renovació; esbatega el nostre cor per impulsions sedentes de gaudir la plenitud dels llunyanos horitzons: el cap y casal de Catalunya ens ho diu y ens ho demostra.

Caminem avensant ab coratge y ab l'esguart fixat al avenir; el poble nostre no es pas el poble romàntic que entona himnes d'anoransa sobre les runes dels seus antics palaus y de les seves passades grandeses; el poble que integrem se sent ab forces per constituir l'ambient especial de cada nova generació. Continuem la nostra història y ab ella seguim el nostre camí de sempre. Les petxades que queden al darrera son per cert ben distintes les unes de les altres y aquesta diversitat, aquesta grandiosa diversitat que en elles s'hi observa, fins a trobar-hi series contradiccion, son la més ferma demostració de la nostra vitalitat, car el poble que trasmuta en son temperament y en ses manifestacions es un poble futurista, es un poble que s'identifica ab totes les forces que son necessaries per la vida.

La nostra no retrocedeix al enfront dels obstacles que li barren el seu pas y a cada nou contratemps, noves energies y noves esperances la reforcen considerablement.

Y aquestes energies y aquestes esperances, poques vegades se li havien revelat ab tanta força com avui, y es per xò que mai tampoc s'havia desitjat tant y tant com se desitja avui. Y lo que ha sentit el poble íntimament, lo que s'ha operat en lo més profund de la seva consciència, havia forosament de traslluir-se a les aspiracions del Autonomisme, y veusquí per què l' nostre moviment ha entrat de ple y ab una ufana que encoratja a la era de les concrecions democràtiques y liberals que li prevenen la jornada del seu triomf.

Ab l'esguart fixat a Europa, ab l'estímul de les més exemplars constitucions socials y ab la sed de llibertat, vegem nexa la ciutat nova. Ella ve a dirnos coses grans y falgueres que's impresionen agradablement; escoltem les seves paraules perque d'elles ne traurem profitoses iniciatives; escoltem les seves paraules que surten del seu interior, del seu cor, del cor de la ciutat que floreix, y reconfortemnos ab el seu ale perque ab ell podrem manifestar obertament la nostra grandesa d'ànima en la plataforma de la seva grandesa material.

PERE B. TARRAGÓ

TEATRES

ROMA: La bona gent, obra en 3 actes den SANTIAGO RUSINOL.

Son les dues de la matinada, acabem de sortir ara mateix del teatre, y sense temps per coordinar les contradiccionaries impresions del estrenó, me limitaré tant sols a donar una lleugera idea de la representació, per que aquestes curtes notes puguin arribar encara fresques als nostres llegidors.

La bona gent es una obra llampant, enlluernadora; més que ab l'acció, més que ab la psicologia, més que ab els actes dels personatges, l'autor s'encanta ab les frases que posa en la llur boca. Així l'obra està farcida de mots d'autor, que tenen un valor per si sols, apart de la relació que puguen tenir ab l'acció de l'obra.

Com passa en totes altres coses den Rusinol, partint l'obra d'un motiu inicial humà, transcendent, se desenrolla en acabat y finalitza ab un efectisme melodramàtic. Y es que en Rusinol no té lo de la psicologia; res ho prova com el fet de que tots els seus personatges expliquin directament llur caràcter, en compte de fer que resultin indirectament de les llurs accions. Aquest defecte existeix també en *La bona gent*.

Es clar que xò és compensat per aquella brillant manera de fer, característica den Rusinol, per aquella seva ironia sagunt gaire bé sempre. En *La bona gent* les frases que peten com xurriades hi son a coves. Mes no n'hi ha prou d'xò; perque si de moment enlluernem, passat el primer enlluernament no queda cap impressió fonda: el drama's perd, s'esborra, sen va com fum.

Lo millor de l'obra es indubitablement el primer acte, potser es lo millor que ha fet en Rusinol en el teatre. Mes en acabat, de la meitat del segon acte endavant va prenent aires melodramàtics que desduren de lo anterior, y acaba ab un quart acte carregat d'efectisme y sobre per complet. L'obra podria tallarse perfectament, y ab ventallera per l'xit, en el tercer acte. Així que baxa l' teló quan el nebot sen endú la bordeta, l'obra en realitat es acabada.

El públic aplaudeix al final de tots tres primers actes ab entusiasme, sobre tot al caure la cortina després del tercer, fent sortir a l'autor una plia de vegades. Al final de l'obra l'xit de públic se refreda bon xic.

En l'execució en Borras estigué molt just en tots els moments normals del personatge; en els de passió forsa massa la nota. En Vinas digué molt bé la seva part, tota ella brillant, de fons d'artífici; una mena de clorot de l'alegría que passa, girat del invrees.

La Jarque, admirable en el primer acte, quan surt vestida d'hospiciària; era d'una ingenuïtat encisadora.

En Clemente, en Morató, en Capdevila, en Darocq, en Virgili, y tots els altres, arrodoniren el conjunt, que donava goig de veure.

..

PRINCIPAL: La dispesera, comedia en 3 actes, de CARLES GOLDONI, traduïda al català per en JOAQUIM CASAS CARRO.

Ja era coneguda del nostre públic aquesta hermosa comedia del creador del teatre italià, per haveria representada diferents compayies italianes, entre altres la de la Buse, durant la primera campanya que feu a Novetats, y darrerament la de la Vitaliana.

Una novetat oferí ab tot la seva representació de l'altre divendres al Principal y fou la de fer-se íntegra per primera vegada. Totes les compayies italianes, si no recordo malament, talaven aquells episodis de les comiques, que, encara que no siguin necessaries a l'acció principal, ajuden a donar l'ambient de l'època, a fer ressortir els caràcters dels diferents personatges.

Tot plegat la comedia satisfé en absolut a la distingida concurrencia que assistí al estrenó. Totom s'escoltava somrient aquella frescor de diàleg que es característic en tot lo den Goldoni y que fa l'efecte d'una aienada d'oreig de primavera.

La traducció del Cases-Carbó conserva tota aquella gràcia y gentilesa de l'obra original. As fidel y natural, potser massa natural, en el sentit d'estar a free de la vulgaritat, alguna vegada; es l'única retret que pot fer-se i encara molt poc sovint.

En quant a l'nterpretació, mereix el primer lloc la senyoreta Baró, que cada dia perfecciona les seves naturals dots d'excelent actriu. Sobre tot durant el primer y segon acte tingué moments deliciosos. Ab quina justesa traduí la traïdora coqueta d'aquella entremallada Mirandolina, ingènua y maliciosa tot en una persona!

En Gimenez, encara que discret en certs moments, en altres no matisa lo que era de l'el, per fer-nos sentir els diferents estats psicològics del personatge. Aquest defecte ressortí més durant el dinar de l'acte segon y tot el final del quart. (Encara que l'obra original no tingui més que tres actes, va dividir-se en quatre per exigències de la representació).

En Puiggarí, en el seu marqués tronat y pretencios; en Capdevila, en el mossò sorriu y enamorat, y tots els demés actors en els respectius papers contribuïren al bon xit de la comedia.

P. P.

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Girona. — Una manifestació formidable de forsa catalana siguié l' mitin de diumenge. La gentació que s'hi aplegà per milers, la cultura y serenitat de que's feu gala, espesides, de Barcelona hi acudiren unes dues mil persones, de Sant Feliu de Guixols un tren especial; y de tots els àmbits de l'Empordà, La Selva y La Garrotxa colles nombrosíssimes. Y uns y altres, les classes altes y les populars, carlins y republicans, federals y catalanistes, tots bevien d'un mateix entusiasme y's sentien catalans abans que catalans per damunt de tot.

D'incidentes no n'hi hagueren per registrar. Un ordre admirable presidí ls moviments d'aquella gentada, que's manifestava ab una altitudinides mateixa com conscient dels seus drets y de la seva forsa. N'abans del mitin, hi en ell, i després d'el serviren de res les precaucions y les provocacions de la autoritat, que tots, com desitjosos de donar exemple de capacitat política, no feren necessaris tuteles ni governs per a la seva llibertat.

A l'hora de l'arribada del tren especial que venia de Barcelona abmes de vintuites autonomistes, s'organisa una manifestació, imponent en la mateixa gravetat en que discorria, per anar a saludar a la comissió organitzadora del mitin. Els regidors autonomistes del Ajuntament gironí hi anaren tots, com a protesta del manament del governador, sospentant l'acort municipal de concórrhi en capració. Arribant a manifestants, sota ls bàndols de la Fenda del Comerç y ali a la veu de recomanació dels diputats Srs. Salvatella y Rusinol la gentada's disolgué, sense una protesta, callada, magestosa, forta...

Mentrestant el governador feia detindr dos nois que venien uns mapes de Catalunya, publicats anys endarrera, y ls hi decomisava la mercaderia.

A la plassa de toros devia fer-se l' mitin. A les dues sobre la plassa y una gentada l'invadi. El cel s'havia ennegrit y com a saren a caure gotes. Mes la gent aguantà. Pujaeren els comissionats a la presidència y seguia la pluja. El tinent d'alcalde gironí Sr. Jubany obrí l'acte y donà la paraula al Sr. Salvatella. Comensà aquest a parlar y la pluja y la pedra queia espessa sobre l'orador y la multitud que a peu dret l'escoltava. En aquestes condicions era impossible continuar el mitin, y el Sr. Rusinol l'aturà, anunciant que's reanuncia tot seguit el Teatre Principal. En efecte, atravessant la extensa Divesa, sota una pluja gelada, la multitud arribà al Teatre Principal y allí, després de bons treballs per obtenir que s'obris la sala d'espectacles, la gentada s'hi atapà fins que pogué, quedant part de fora alguns milers de ciutadans, que no trobaren medi d'ingressar-hi.

Représ l'acte entre esclats de picaments de mans, parlà de primer el diputat Sr. Albó. Aquest fé referència a que la sala estava decorada per un ball de disfresses demanà un aplaus per ls polítics espanyols que darrerament ab els seus actes contra Catalunya s'havien tret la careta. Comentà la frase den Maura de que la solidaritat catalana no era tal solidaritat, sinó *un montón*, y digué que de *montons* n'hi ha si de cas a Espanya de dues maneres: el dels polítics que ab sos desactes y concupiscències han deshonrat y enxiuqat a Espanya y el format per la nostra democràcia que no's ampara en les plantilles de la política, pels pagessos y industrials, y encara n'hi ha un altre, el *montón* de carn de canó y d'esquelets que's troben al fons del mar mentre els marquesos del estampliat y consogres patriotes portaven l'alta y baxa de sos crèdits, y del crèdit espanyol a la Borsa de París. Ara d'aquí endavant nosaltres també n' farem dos de *montons*: l'un lluny y davant de nosaltres, format pels centralistes; l'altre, constituït pels lleigitims representants de Catalunya. Si algú hi fal-

tés per traïdor, jo li dic desde ara, y cree interpretat el vostre sentiment, que es indigne de dir-se representant de Catalunya.

Acabà protestant de les darreres disposicions del centralisme.

Seguidament parlà l' Sr. Vallès y Ribot. Com a exordí invocà l'esperit de llibertat, justícia, progrés y civilització que ali's respirava, transubstanciada del esperit de Catalunya. Digué que aquesta terra dintre l' desori regnava havia de demanar la paraula per una qüestió d'ordre, y ha esculit per tribuna la ciutat de Girona que estotja totes les tradicions seves y que sempre les ha defensat fins ab la vida.

Fou aivent el telegrama d'adesió rebut de la Assembla Municipal republicana de Saragossa, y un aquest propòsit desenrollà el concepte de l'autonomia del municipi dintre l'autonomia de la regió, y fomentades totes en l'autonomia del individu.

Nosaltres, digué, venim avui a protestar de la suspensió de les garanties y a demanar que's reubri l' projecte de llei de que s'ha parlat. No la volem nosaltres aquesta llei especial; la que voldriem es una que castigues als responsables de les dues centes mil vides y ls milions de sacrificis fets en ares de la burocràcia madrilenya, y als responsables de la perdut de les colonies. Així si que ho volen y ho poden demanar al Govern en nom de l'integritat de la patria y del territori.

Aquesta llei si que no vindrà. Les lleis que vindran seran contra nosaltres; però tinguem sempre en compte que ara y sempre la nostra política no es d'odi, es d'amor; no es de guerra, es de pau; volem enfortir als catalans per tot lo que an els respecta; volem que Catalunya se revojenxi sense dexar mal de ser catalana. Volem que sia una llum vestida ab l'el·legància dels temps moderns, però que, per a nosaltres, va a la caixa de l'avia a cercar les tombaques y arracades antigues no donantes de menys de posar-seis fent joc ab el traje modern. Així volem a Catalunya y així la tindrem ab els nostres esforços.

Després parlà el Sr. Fortuny, representant dels tradicionalistes, qui feu constar en el seu començament l'unitat de Catalunya y la necessitat de que una sola aspiració aleni en tota.

Estem acobats, aquí, continuà, per redressarnos contra la suspensió d'aquelles garanties constitucionals que's havien donat per que fos lliure la manifestació de totes les opinions honrades, y hem de protestar-ne perque aquesta suspensió no respon a cap necessitat social, es sols dictada per la passió que senten contra totes les manifestacions característiques del nostre poble.

Darrera la suspensió, que es un afront per Catalunya, vindrà una llei més censurable encara, que hem de demanar a les Corts no li donguin la seva aprovació. Ens trobem reunits aquí per protestar de les dues.

Aquets son els movils que avui acoblen les diferents agrupacions polítiques catalanes. Tant de bo fos per sempre aquesta unió de tots els fills de Catalunya, perque ella ens portaria a solucions molt benefices per la nostra terra.

